

Oorlogsmonument

Tongerenseweg, Vierhouten

GPS: 52.336543, 5.841165

Onthuld: 4 mei 1994

De gedenkstenen aan de Tongerenseweg, even buiten het dorp Vierhouten, zijn opgericht ter nagedachtenis van acht joden die het onderduikerskamp Het Verscholen Dorp of Pas Opkamp niet overleefd hebben.

Het monument bestaat uit twee stenen van zwart marmer. Op beide stenen zijn teksten, namen en een davidsster aangebracht.

Zes daarvan zijn op deze plek op 31 oktober 1944 gefusilleerd. De twee anderen stierven op De Paasheuvel.

De acht joden hadden een schuilplaats in het onderduikerskamp aan de Pas Opweg. Daar verbleven ongeveer tachtig mensen in de periode april 1943 tot eind oktober 1944. Het waren onder meer joden, mensen die niet in Duitsland wilden gaan werken, verzetsmensen en Engelse en Amerikaanse militairen. Zelfs een gedeserteerde Duitse militair en een ontsnapte Russische krijgsgevangene verbleven er.

Bij toeval werd het kamp ontdekt door twee Landstormers (een Duits legeronderdeel). De meeste bewoners konden vluchten. Acht joden werden gevangen genomen en opgesloten in de kelder van De Paasheuvel in Vierhouten.

Kaatje Gompes-Schoonhoed (66 jaar) overleed in de kelder. Bij het delven van het graf op De Paasheuvel werd haar man Max Gompes (73 jaar) vermoord. Het echtpaar kwam uit Arnhem.

De overige zes joden moesten met een schep gaan teruglopen naar het kamp om daar gefusilleerd te worden. De SD-er Frankenstein (een Oostenrijker) had dat bedacht. Samen met nog een SD-er, de Belg Van 'd Joos en drie Landstormers (leeftijd 42, 18 en 17 jaar) moest de executie uitgevoerd worden. Onderweg ontstond paniek en Frankenstein besloot niet verder te gaan.

Er werden drie kuilen gegraven en de zes joden werden doodgeschoten. Een zesjarig jongetje als laatste.

Het zijn;

- De familie De Leeuw uit Almelo: vader Arnold de Leeuw (58 jaar), moeder Louise Mathilde de Leeuw-Weijl (50 jaar) en hun zoon Johan de Leeuw 28 jaar). Een dochter was niet in Vierhouten ondergedoken en overleefde de oorlog.
- De familie Meijers uit Voorburg: vader Arend Samuel Meijers (45 jaar) en zijn zoontje John Roedolf (6 jaar). De moeder en dochter overleefden de oorlog.
- Hartog Speijer (59 jaar) uit Amsterdam. Zijn vrouw en twee kinderen waren elders ondergedoken en overleefden.

Onthulling gedenksteden

Op initiatief van de Stichting Het Verscholen Dorp werden de gedenksteden geplaatst en op 4 mei 1994 onthuld. Dat gebeurde door nabestaanden van de omgekomen joden: mevrouw Meijers-de Kadt, Wieke Löwenhardt en Floris Loman.

Elk jaar wordt op 4 mei een herdenking gehouden.

